

MERIHANHIKANNAN ROMAHDUS VAATII NOPEITA TOIMIA

Hailuodon Isomatalalla on viettänyt lentokyvyttöntä sulkasatoa aikaa viime vuosina 4000-5600 pesimätöntä merihanhea. Ne ovat pääosin yhden ja kahden vuoden ikäisiä, sillä merihanhi alkaa pesiä yleensä kolmevuotiaana (Hildén & Hario 1993). Isomatalan hanhiparvi on kerääntynyt laajalta alueelta Perämereltä ja Pohjanlahdelta, sillä se edustaa karkeasti arvioiden runsaan 1500 parin populaation pesimättömiä ikäluokkia, kun koko Suomen kannaksi arvioitiin viimeisimmässä Suomen Lintuatlaksessa (Valkama ym. 2011) 5000-6000 paria. Tuoreessa ”Suomen lintujen pesimäkantojen koot” (Lehikoinen ym. 2019) haarukka on suuri, 3600-10000 paria (keskikanta 6500).

Isomatalan sulkimisparven kehitystä on seurattu 1970-luvulta lähtien (Markkola & Merilä 1998). Isomatala on Suomen ylivoimaisesti tärkein merihanhen sulkimipaikka. Toinen suuri on sijainnut Iin Krunneilla (Herva 2014), missä määrät ovat olleet kolmasosa - puolet Isomatalan luvuista. Perämeren kolmas sijaitti ennen Hailuodon pohjoisrannalla (max. n. 600 yksilöä, Markkola & Merilä 1998), mutta sen käyttäjät siirtyivät vuosia sitten Krunneille tai Isomatalalle. Muilla sulkimipaikoilla luvut ovat pienempiä. Suurin Tiirasta löytyvä selvä sulkasatokerääntymä (ennen kuin hanhet ovat saaneet lentokykynsä takaisin) Perämeren ulkopuolella on Uudenkaupungin saaristosta 690 yksilöä vuonna 2015, mutta paikkoja on useita mm. eri puolilla Saaristo-Merta (mm. BirdLife Suomen Tiira-havaintojenkeruujärjestelmän havainnot), ja osa pesimättömistä merihanhista liikkuu poikueyhmien mukana.

ROMAHDUS

Tämän kesän laskennassa Hailuodon Isomatalan sulkimisparven havaittiin pienentyneen n. 1350 yksilöön, mikä on alhaisin luku sitten vuoden 1999. Se on vain 24 prosenttia huippuvuodesta 2017 ja alle kolmannes viime vuodesta (taulukko 1).

Taulukko 1. Hailuodon Isomatalan sulkivien merihanhiiden määrä v. 2015-2019 (lähde: Juha Markkola ym. julkaisematonta aineistoa)

2015	4020
2016	4500
2017	5600
2018	4550
2019	1350

Iin Krunneilla merihanhia nähtiin Metsähallituksen Rannikko-Life-projektin laskennoissa tänä kesänä (kesäkuun alku ja heinäkuun alku) vain noin 500, kun maksimiluvut ovat olleet noin 1400 yksilöä. Tuuliset olosuhteet vaikeuttivat kuitenkin laskentaa. Krunneilla pesivien merihanhiiden arvioidaan kärsineen suuresti 1.6.2019 myrskyn nostaman meriveden aiheuttamasta tuhosta.

METSÄSTYSSAALIS

Suomessa metsästyssaaliin on tilastoinut Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL), sittemmin se on osa Luonnonvarakeskusta (LUKE) . Luken saalistilasto löytyy täältä:

http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_06%20Kala%20ja%20riista_02%20Rakenn%20ja%20tuotanto_16%20Metsastys/5_Mets_saalis.px/?rxid=001bc7da-70f4-47c4-a6c2-c9100d8b50db

Merihanhia saatiin vuonna 2017 saaliiksi ennätysmäärä, n. 8700 yksilöä, ja viime vuoden saalis, jonka määrää ei ole vielä julkistettu, mutta on alustavien tietojen mukaan (Pitkänen 2019, taulukko 2) peräti luokkaa 15 000 merihanhea, kaikkien aikojen ennätys. Se on karkeasti arvioiden ainakin 30 % merihanhiensa kaikkien ikäluokkien yhteismäärästä. Tämän päälle tulee metsästyskuolleisuus muissa maissa ja muu kuolleisuus kaikkialla. Paljon yli 20 prosentin metsästyskuolleisuutta eivät kestä mitkään hanhilajit.

Taulukko 2 Luken saalistilastoa merihanhesta. *** Vuoden 2018 tieto ilmestyy vasta 30.7.2019, mutta tässä esitetty luku perustuu Pitkäsen (2019) ilmoittamaan alustavaan tietoon, jonka mukaan ilmoitukset merihanhisaalista kasvoivat 72 % vuodesta 2017 vuoteen 2018.

2011	5500
2012	7700
2013	4900
2014	7700
2015	3000
2016	6500
2017	8700
2018	***15000

MERIHANHEN KANNAN SEURANTA

Suomen merihanhiensa pesimäkannasta ei ole tarkkaa kattavaa ja julkaistua laskentatietoa. Tilanne muistuttaa taigametsähanhea, jonka kanta pääsi painumaan niin alas, että on tarvittu monen vuoden rauhoitus.

Arvioiti merihanhiensa kehityksestä kaikissa lähteissä on optimistista, eikä ota huomioon vuodesta toisen mahdollisesti tapahtuvia joskus nopeitakin muutoksia. Metsästettävillä lajeilla nopeat muutokset ovat vielä todennäköisempiä kuin muilla lajeilla, koska mukana on vaihtuvien luonnonolosuhteitten lisäksi metsästyspolitiikan potentiaalisesti voimakas vaikutus (ks. seuraava luku). Lintuatlaksen (Valkama ym. 2011) tekstin mukaan ”Atlaksessa varmojen pesintöjen ruutumäärä (n. 300 kpl) on tuplaantunut sitten edellisten atlasien, ja tätä nykyä lajia esiintyy aina Perämeren pohjukkaa myöten.” Samoin tulkitaan Suomen riistakeskuksen uutisessa GPS-seurannan aloittamisesta (anonyymi 2019): ”Nykyisen pesimäkannan kooksi on esitetty 5000–6000 paria. Kannan arvioidaan edelleen kasvavan”. Belowin ym. (2019) mukaan (mm.) ”merihanhi runsastuu kokorannikolla”, vaikka saman artikkelin kuvan mukaan pesimäkanta laski vuodesta 2017 vuoteen 2018 noin kolmanneksen (ks. seuraava kappale).

”Suomen lintujen pesimäkantojen koot” –artikkelin (Lehikoinen ym. 2019) mukaan merihanhiensa kanta on arvioitu saaristolaskentojen perusteella, mutta myös vesilintujen laskentakohteet (Luke, Luomus, Laaksonen ym. 2019) antanevat aineistoa. Saaristolaskennat ovat tavoittaneet enimmillään vuonna 2017 lähes 600 merihanhiensparia, ja vuonna 2018 luku oli laskenut n. 450:een (Below ym. 2019). Aineiston taso ei ole merihanhiensa arvioinnin kannalta kovin korkea, koska lukujen haarukka on lähes kolmikertainen (3600-10000, ”keskikanta” 6600 paria, Lehikoinen ym. 2019). Vuonna 2013 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos arvioi kannaksi n. 7000 paria (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lausunto 18.7.2013, Dnro 382/401/2013 Pitkäsen 2019 mukaan), mutta lausunto ei löydy Internetistä, eikä ole tiedossa, mihin luku perustuu.

LÄNSI-EUROOPAN MERIHANHIKANTAA AIOTAAN VÄHENTÄÄ VOIMAKKAASTI

Suomen riistakeskuksessa ja Maa- ja metsätalousministeriössä on kuitenkin huomattu, että kansainväliset ja Suomen sisäiset kehityskulut ovat muuttamassa merihanhen tilannetta.

”Merihanhen kansainvälinen hoitosuunnitelma hyväksyttiin AEWA:n (African-Eurasian Waterbird Agreement) osapuolikokouksessa joulukuussa 2018. Merihanhen kansainvälisen kannanhoidon yksi keskeisistä tavoitteista on pienentää tehokkaalla metsästyksellä Länsi-Euroopassa pesiviä suuria paikallispopulaatioita, jotka aiheuttavat merkittäviä maatalousvahinkoja (anonyymi 2019)”

”Suomessa kannanhoidon tavoitteet poikkeavat osittain Länsi-Euroopasta. Suomessa merihanhia on metsästetty Länsi-Eurooppaa vähemmän, ja lajin levittäytymistä ja runsastumista on toivottu varsinkin sisämaassa, jonne merihanhia on pyritty levittämään siirtoistutuksilla ja rauhoittamalla laji metsästykseltä” (lähde sama kuin edellä).

2018 METSÄSTYKSEN AIKAISTAMINEN JOHTI ENNÄTYSSAALIISEEN

Suomessa on kuitenkin myös aikaistettu ja tehostettu merihanhen pyyntiä jo vuosia. Ensin peltometsästystä aikaistettiin luvanvaraisesti 10.8. alkaen, mutta viime vuonna metsästyskautta pelloilla aikaistettiin kokonaisuudessaan. ”Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 16 kohdassa säädetty merihanhen yleinen rauhoitusaika on 1.1.—20.8. kello 12.00 saakka. Metsästysasetusta muutettiin (392/2018) vuonna 2018 siten, että 24 §:n 2 momentin mukaan sen estämättä mitä 1 momentin 16 kohdassa säädetään, saa merihanhea metsästää lisäksi pelloilta elokuun 10 päivästä elokuun 20 päivään kello 12.00 asti.” (Pitkänen 2019).

Pitkäsen (2018) muistiossa, jossa pohjustettiin tähänastisen kolmivuotuisen merihanhen sisämaan metsästyskiellon jatkamista vuosina 2019-2021, oli tietoja viime vuoden merihanhisaaliista. Merihanhista peräti n. 60 prosenttia ammuttiin 10.8.-19.8. eli ennen perinteisen metsästyskauden alkua. ”Vuosi 2018 oli ehkä olosuhteiden vuoksi tavanomaista parempi merihanhen metsästyksen onnistumiselle. Peltojen sadonkorjuu oli merkittävästi keskimääräistä aikaisemmassa, mikä saattoi edesauttaa suurta saaliskertymää myös 20.8 alkaneella metsästyskaudella.”

...”Kymmenellä päivällä aikaistettu metsästys yhdistettynä hyviin olosuhteisiin mahdollisesti vaikutti merkittävään saalismäärän kasvuun nyt käytettävissä olevien rajallisten aineistojen perusteella. Saalismäärien kasvu oli metsästyksen aikaistamisen odotettu tulos, mikä osaltaan auttaa vähentämään nykyisiä sekä tulevia maatalousvahinkoja rannikolla. Rannikon vahva ja elinvoimainen merihanhikanta on kuitenkin edellytys lajin leviämiselle sisämaahan, ja tästä näkökulmasta rannikon aikaistettu pyynti ja kasvavat saalismäärät ovat ristiriidassa lajin leviämistavoitteen suhteen” (Pitkänen 2019). Tämän vuoden tiedot sulkimisparven kutistumisesta vahvistavat Pitkäsen varovaisuuden perustelluksi.

ROMAHDUKSEN SYYNÄ TODENNÄKÖISESTI KAKSI PERÄKKÄISTÄ HUONOA PESIMÄVUOTTA JA ENNÄTYSSAALIS 2017 JA 2018

Perämerellä sekä vuosi 2017 että 2018 vaikuttavat kokemustemme mukaan olleen merihanhelle huonoja pesimävuosia. Tämä yhdistettynä historian suurimpaan (2018) ja toiseksi suurimpaan (2017, ks. taulukko 2) metsästyssaaliiseen on mitä todennäköisimmin aiheuttanut sulkimisparven romahduksen pieneen osaan aikaisemmista vuosista. Pitkäsen (2019) mukaan ”10.8-20.8 tapahtuva *peltopyynti kohdistuu todennäköisesti enemmän esiaikuisiin, pesimättömiin lintuihin ja pesinnässään epäonnistuneisiin lintuihin kuin 20.8 alkava metsästys*. Suuri osa esiaikuista on yleensä lähtenyt muutolle ennen 20.8 alkavaa metsästystä. Suurempi esiaikuisten osuus johtaa aiempaa pienempään alle vuoden ikäisten lintujen osuuteen saaliissa, mikä yhdessä kasvavien saalismäärien kanssa tulee ottaa huomioon arvioitaessa toteutuneen metsästyksen

kokonaiskestävyyttä. Hanhilla aikuisten lintujen säilyvyys on populaation kehityksen kannalta merkittävämpi tekijä kuin vuotuinen poikastuotto. *Esiakuisiin kohdistuva voimakas verotus voi merkittäväällä tavalla vaikuttaa lisääntyvien ikäluokkien kokoon usean vuoden viiveellä.*

Merihanhen kokonaisuutena positiivisen kannan kehityksen turvaamiseksi on syytä seurata merihanhisalaan kehitystä ja tarvittaessa harkita alueellisia metsästyksen rajoitustoimia, jotta merihanhikannan elinvoimaisuutta tai sisämaahan levittäytymistä ei turhaan vaaranneta ...

Kesällä 2018 Suomen suurimmasta merihanhen sulkimiskeskuksesta puuttuikin tuhansia vuoden ja kahden vuoden ikäisiä yksilöitä.

TIIRA-AINEISTON HAVAITOMASSAN ALUSTAVAA ANALYYSIÄ

BirdLife Suomen ja lintutieteellisten yhdistysten omistaman Tiira-havaintojärjestelmän aineisto syntyy lintuharrastajien vapaaehtoisesti ja oman harkintansa mukaan kirjaamista havainnoista. Tässä on satunnaisuutta, mutta aineiston valtava koko (11.7.2019 yhteensä 19 miljoonaa havaintoa) poistaa satunnaisvaihtelun merkitystä, ja Tiiran aineisto on monessa asiassa harkiten käytettynä melko luotettava ja usein jopa ainoa kattava tiedon lähde.

Taulukko 3. Tiiran merihanhihavainnot 1.1.-5.7. vuosina 2011-2019 ja muutettuina populaation yksilömääräksi asettaen vuoden 2011 populaatioksi 6000 paria (Valkama ym. 2011) ja laskien +1kv-lintujen (muut kuin kuluvan vuoden poikaset) lukumäärä seuraavin oletuksin: onnistunut pesintä 70 %, pull/onnistunut pesintä 3, säilyvyys pull – 2kv 60 %, 2kv – 3kv 80 %. Vuoden 2011 populaation linnut on nähty 3,74 kertaa. Muiden vuosien yksilömäärä (+1kv) on saatu jakamalla havaintosumma 3,74:llä.

vuosi	havaitut yht	havaintomäärän muutos seur vuoteen	yksilömäärän muutos seur. vuoteen	populaatiossa +1kv
2011	95746	-1313	-351	25608
2012	94433	1782	477	25257
2013	96215	-8398	-2246	25733
2014	87817	36757	9594	23487
2015	123687	-10622	-2841	33081
2016	113065	19764	5286	30240
2017	132829	-10700	-2862	35526
2018	122129	-15720	-4204	32664
2019	106409			28460
k.a. 2011-2019	108037			28895

Taulukon 3 pohjana olevan populaatiomallin parametrien arvoja voi muutella jonkin verran, mutta tulos on selvä: 2019 kanta on pienentynyt tuhansia yksilöitä huippuvuodesta 2017.

Kaikkien merihanhihavaintojen yhteissumma (ilman Isomatalan sulkasatoparvea) alkuvuoden – 5. heinäkuuta väliltä Pohjois-Pohjanmaalla oli vain 42 prosenttia vuosien 2015-2018 korkeimmasta eli vuoden 2017 luvusta, Kemi-Tornion alueella 58 prosenttia ja koko Suomen aineistossa 80 prosenttia. Vuoden 2017 luku oli kaikilla alueilla korkein ja vuoden 2019 johdonmukaisesti alhaisin. Tiiran aineisto viittaa siihen, että vähentyminen on ollut rajuinta Perämerellä, vaikka sitä on tapahtunut koko levinneisyysalueella. Tämä voisi selittyä sillä, että pohjoinen osa kannasta joutuu metsästyksen kohteeksi laajimmalla (pisimmällä) alueella.

ARVIO HUONOJEN PESIMÄVUOSIEN JA SUURTEN SAALIITTEN VAIKUTUKSISTA LÄHIVUOSINA

Kutistuneitten ikäluokkien vaikutusta merihanhipopulaatioon voidaan arvioida populaatiomalleilla, joissa joudutaan tekemään perusteltuja oletuksia poikastuotannosta, elossa säilymisestä jne. populaatioparametreista, joista ei ole tarkkaa tutkimustietoa. Oletuksia muuttamalla voidaan tarkastella eri populaatioparametrien vaikutusta. Jos jatkossa muut tekijät säilyisivät vakioina, nyt todettu sulkijoiden puutuminen samantapaisena kaikilla merkittävillä sulkimispaikoilla aiheuttaisi kannan pohjan vuonna 2021 ja vakiintumisen noin 1000 (oletus alun perin 6000 parista) - 1200 paria (oletus 7000 parista) nykyistä pienemmäksi. Uusi iso metsästyssaalis aiheuttaisi tässä tilanteessa vakavan syöksykierteen. Todellisuus voi olla vielä huonompi, koska em. laskelmassa ei otettu huomioon sitä, että myös emojen ja poikueiden kuolleisuus oli ennätysaaliin takia v. 2017-2018 todennäköisesti korkea. Lisäksi käytetty malli oli yksinkertainen ns. deterministinen malli, ja realistisemmat dynaamiset tai stokastiset mallit, joissa populaatioparametrien arvot vaihtelevat satunnaisesti, antavat yleensä negatiivisempia populaation kehityslukuja.

MERIHANHELLA MYÖS 2019 HEIKKO PESIMÄVUOSI, PERÄMERELLÄ JO KOLMAS PERÄKKÄIN

Myrsky vei osan Perämeren merihanhenpesistä, kun kova etelänpuoleinen tuuli nosti 31.5.2019 Pohjois-Perämeren veden vuodenaikaan nähden poikkeuksellisen korkealle, Oulussa metrin ja Kemissä 1,2 metriä keskivesitasen yläpuolella. Alavilla rannoilla suurin osa vesi- ja rantalintujen pesistä tuhoutui. BirdLife Suomi tiedotti tästä jo samana päivänä, ja kahlaajatutkija dos. Kari Koivulan mukaan pesimävuosi oli huonoin ainakin 25 vuoteen.-

<https://www.birdlife.fi/tiedote-20190531/>

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys tiedotti asiasta 1.6.2019 etenkin vesilintujen kannalta. Vesi- ja rantalinnuista etenkin niittyjen pesijät kärsivät eniten. Niitä ovat mm. jouhi- ja lapasorsa, heinätavi, osa haapanoista sekä tukkasotka. Merihanhien poikueista osa ehti kuoriutua, mutta osa pesistä on tuhoutunut kuten muillakin ranta- ja vesilinnuilla. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että merihanhipoikueita on niukasti tärkeimmillä alueilla Hailuodossa, Liminganlahdella ja Haukiputaan saaristossa, vaikka osassa poikueita on ollut melko runsaasti poikasia.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys suositteli 1.6.2019, että Perämeren alueen metsästyssurat rauhoittaisivat eniten kärsineet vesilintulajit tai rajoittaisivat muuten ensi syksyn vesilintumetsästystä, koska tällaisena huonona pesimävuotena metsästyskuolleisuus vähentää lintukantoja entisestään. Yhdistys esitti myös, että Maa- ja metsätalousministeriön tulisi valmistella asetus vesilinnustuksen vähentämisestä tänä vuonna. Tämä koskee voimakkaasti myös merihanhea. Tätä kirjoitettaessa emme ole saaneet palautetta ministeriöstä tai seuroilta. Uutinen ja vetoamus jossain muodossa julkaistiin ainakin Rantalakeuden ja Kalevan sivuilla.

<https://www.rantalakeus.fi/uutiset/vesilinnuilla-suuret-pesatuhot-myrskyn-vuoksi--metsastysseurojen-toivotaan-rajoittavan-metsastysta-6.574.3565322.4621fa7429>

<https://www.kaleva.fi/uutiset/pohjois-suomi/lintutieteellinen-yhdistys-suurin-osa-vesi-ja-rantalintujen-pesista-tuhoutui-perjantain-myrskyssa/821210/>

Merihanhi kantaa on siis kohdannut kolme peräkkäistä huonoa pesimävuotta (2017-2019) ja kaksi vuotta (2017 ja 2018), jolloin metsästyskuolleisuus on ollut ennätysuurta. Jotta vakava romahdus voidaan estää, tarvitaan nopeita toimia tämän kesän ja alkavan syksyn metsästyksen rajoittamiseksi.

TARVITAAN KIIREELLISIÄ RAUHOITUSTOIMIA JA JATKOSSA KANNAN TARKEMPAA SEURANTAA

Merihanhikannan seuranta ei ole Suomessa ollut kovin yksityiskohtaista, ja nyt puheena oleva tilanne on syntynyt ilman, että asiaan olisi kiinnitetty tätä ennen ainakaan julkisesti jurri mitään huomiota. Saaristolintujen tuore seurantaraporttikaan (Below ym. 2019) ei pysty ottamaan huomioon vuoden 2018 huonoa poikastuotantoa ja ennätysmäistä metsästysaalista, puhumattakaan kuluvan vuoden todennäköisesti heikosta poikastuotannosta ainakin Perämerellä.

Pesimäkannan jakaantuminen laajalle alueelle saaristoon ja rannikolle tekee kannan kehityksen seurannasta työlästä. Sulkasatoparvien vuotuisella laskennalla saataisiin tehokkaimmin käsitys edellisten vuosien poikastuotannosta ja nuorten ikäluokkien säilyvyydestä (mm. Herva 2014). Iin Kruunien sulkasatoparvia ei ole enää viime vuosina laskettu säännöllisesti, ja Hailuodon Isomatalan sulkasatoparven laskenta on perustunut kokonaan vapaaehtoistyöhön. Sen toteuttajista Eino Merilä kuoli vuonna 2011, ja muut aktiivisesti mukana olleet ovat eläkeiässä.

Nyt on kiire pysäyttää 10.8. alkava peltometsästys ainakin Perämerellä. Sitten on huolehdittava sulkasatoparvien seurannan pitkäjänteisestä seurannasta, ja siitä, että kesän sulkija- ja poikuetiedot päätyvät nopeasti maa- ja metsätalousministeriön tietoon ja vaikuttavat tulevan metsästysvuoden metsästysaikaan ja –sääntöihin samaan tapaan kuin menetellään kanalintujen kanssa. Edellisen vuoden metsästysaalitilastot tulisi julkaista nopeammin, kun ne nyt ilmestyvät vasta seuraavan vuoden heinäkuun lopussa, vain 10 päivää ennen merihanhen peltometsästyksen alkua.

VIITTEET

Anonyymi 2019: <https://jahtimedia.fi/metsastys/merihanhien-muuttoreitteja-selvitetaan>.

Below, A., Lehikoinen, A., Mikkola-Roos, M., Kurvinen, L. & Laaksonen, T.- 2019: Saaristolintukantojen kehitys 1980-2018. Linnut-vuosikirja 2018: 56-67.

Herva, E. 2014: iin Kruunien luonnonsuojelualueen merihanhien runsastuminen ja käyttäytymisen muutos 50 vuoden (1959-2009) aikana. Aureola 35. 27-36.

Hildén, O. & Hario, M. 1993: Muuttuva saaristolinnusto. 317 s.

Laaksonen, T., Lehikoinen, A., Pöysä, H., Sirkiä, P. & Ikonen, K. 2019: Sisävesien vesilintujen kannanvaihtelut 1986-2018. Linnut-vuosikirja 2018: 46-55.

Lehikoinen, A., Below, A., Jukarainen, A., Laaksonen, T., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. & Valkama, J 2019: Suomen lintujen pesimäkantojen koot. Linnut-vuosikirja 2018: 38-45.

Markkola, J. & Merilä, E. 1998: Hailuodon Ison Matalan - Härkäsäikän luonnonsuojelualueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotus. 194 s. + 11 liitettä. ISBN 952-91-0606-8. Conservation of Liminganlahti Wetland Life-Nature project. Oulu.

Pitkänen, J. 2019: Maa- ja metsätalousministeriön asetus merihanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuosina 2019-2021. Luonnos 24.6.2019. Dnro 884/01.03/2019. 6 s.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys 2019: Lehdistö tiedote 1.6.2019 myrskytuhosta. (liite)

Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Aleks 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <<http://atlas3.lintuatlas.fi>> (viitattu 11.7.2019) ISBN 978-952-10-6918-5.

Liite 1. Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys 2019:

Kova eteläpuoleinen tuuli nosti 31.5.2019 Pohjois-Perämeren veden vuodenaikaan nähden poikkeuksellisen korkealle, Oulussa metrin ja Kemissä 1,2 metriä keskivesitasen yläpuolella. Alavilla rannoilla suurin osa vesi- ja rantalintujen pesistä on tuhoutunut. Perämerellä vuorovesi-ilmiö on olematon, mutta tuulet ja ilmanpaineenmuutokset aiheuttavat suuria meriveden pinnan korkeusvaihteluita. Lounais- ja etelätuuli ja matalapaine nostavat ja koillis- ja pohjoistuuli ja korkeapaine laskevat vettä. Kovien aaltojen ja pärskeitten vaikutus lisää nousuveden aiheuttamaa tuhoa. Suurimmat meriveden korkeusvaihtelut ovat loppusyksyllä ja talvella, mutta keväällä ja alkukesällä suuri veden nousu ei ole kovin yleistä. Valitettavasti ilmiö on yleistymässä ilmastonmuutoksen koventaessa tuulia.

Vesi- ja rantalinnuista etenkin niittyjen pesijät ovat kärsineet eniten. Niitä ovat mm. jouhi- ja lapasorsa, heinästävi, osa haapanoista sekä tukkasotka. Osa vesi- ja rantalinnuista munii pesätuhon jälkeen uusintapesyeitä, mutta vain osa, ja munamäärä on aina ensimmäistä pesintää pienempi.

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys suosittelee, että Perämeren alueen metsästyssseurat rauhoittaisivat eniten kärsineet vesilintulajit tai rajoittaisivat muuten ensi syksyn vesilintumetsästyksiä. Tällaisena huonona pesimävuotena metsästykskuolleisuus vähentää lintukantoja entisestään. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi valmistella asetus vesilinnustuksen vähentämisestä tänä vuonna.

BirdLife Suomi on tiedottanut tänään asiasta uhanlaisten lajien näkökulmasta:

<https://www.birdlife.fi/tiedote-20190531/>

Taulukko. Tukka- ja lapasotkan pesien sijainti keskivesitasoon (± 0 cm) nähden v. 1992 ja 1995 Hailuodon Isomatalan saaristossa. Tässä aineistoissa veden korkeudella +70 cm olisi veden varaan joutunut 80 prosenttia pesistä ja korkeudella 100 cm 93 prosenttia. (Lähde: Markkola, J. & Merilä, E. 1998: Hailuodon Ison Matalan – Härkäsäikän luonnonsuojelun käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotus. Liminganlahti Life-Nature -projekti. Oulu. ISBN 952-91-0606-8. 224 s.)

	tukkasotka	lapasotka	yht	%	kumultaiivinen %
0-10	2		2	3,6	3,6
11-20	4	1	5	9,1	12,7
21-30	4		4	7,3	20,0
31-40	13	1	14	25,5	45,5
41-50	11	1	12	21,8	67,3
51-60	5	1	6	10,9	78,2
61-70	1		1	1,8	80,0
71-80	3	1	4	7,3	87,3
81-90	1	1	2	3,6	90,9
91-100	1		1	1,8	92,7
101-	4		4	7,3	100,0
	49	6	55		

